

AU ERE ULERTUKO DOZU

Denpora gitxi dala, idazten dodanetik bota deusten lorarik ederrena jaso neban; aspaldiko ezagun batek zera esan eustan: ZER-eko zure itzaldiko zera iraknrri dot eta asko gustatu jat, *ULERTU* egin dot.

Nere idaztixtoak egiten asi nintzenetik ez dot gauza andirik asmatu (aintzina aurkitu ebezan Amerikak), ez eta arrian landuta ipintzeko moduko esaldirik idatzi (alakoak idazleentzat izten dodaz). Komunikatzea izan da nire asmoa eta ori gertatu daiten, batek esaten dauana besteak ulertu egin bear dau, bestela ez dan ezertarako balio. Inork ez ulertzeko idaztea gorren arteko alkarrizketaren antzerakoa litzateke eta belarri zurra daukan gor naikoa dago ni ere orretan arteko.

Pozik eta pentsakor itzi ninduan aspaldiko lagunak. Elburua lortu dauanaren poza sentitu neban. Itzaldiko gaia, naiz eta edozeinek ulertzeko moduko mailan jarria egon, korapilotsua eta aspergarria binrtu eitekean, batez ere gogokoa izan ezik. Beste alde batetik itzaldi batetik urtetzea, aspergarria izan arren, lotsagaitik, edo izlariaren laguna zaralako edo zarata ez egiteagaitik, edo izlariaren gogoia ez jeistearren bat gitxiago ikustean, naiko gatxa izaten da urtetzea. Baina paper baten aurrean ez dago alakorik, irakurtzen zagozana ez bajatzu atsegin, alde batera itzi eta kito! Nire lagun au ez da gaian aitua (ori uste dot beintzat), "erriko gizona" da, bere sentzn osoan, eta orregegaitik barrutik zera esan neutson neure bnruari: Iño! Oraingoan lortu joat! Komunikazioa sortu da! Au ez dok izan idazten dogun arteko alkarren lanaren komentario bat, irakurle batena baino!

Irakurri, ulertu eta ez jakola gustatu esan baleust. bardin-bardin sentituko nintzen, une aretan idazle "profesional" asko baino obeto sentitzen nintzen eta. Egunen baten euskal iraknrlearte arteko benetako galdeketa edo "inkesta" (Nori bururatu ete jako alako erderakadea! Zeinek irabaziko ete dau soldatea orrelakoak asmatzen!) egiten danean, ziur nago erantzun askok arritn egingo gaituela. Eta ez irakurtzen dana eta zergaitia jakitean, ez EZ dan irakurtzen eta zergaitia jakitean baino.

Zenbat aldiz entzun ete dogu: "Ez dakit ze euskeratan dagoan idatzita. ez dot ulertzen!". Sasoi baten eta gaur ere, zenbat eta gai korapilotsu eta naasiagoa erabili, obeagotzat daukaguz liburuak. Aintzinako izlariaren txistaren antzera gertatzen ete jaku:

– "Ze ondo egiten dauan berba gizon orrek!".

– "Eta zer esan dau?".

– "Ez dakit. ez dentsat ulertu, baina ze ondo egiten danan berba".

Euskera gitxi irakurtzen bada. askotan ez da izaten liburu eta ainkakoak garestiak direlako (erderazkoak merkeagoak izan arren. ez dira opari bat eta saldu egiten dira), idazlea, bere iztegi aberastasuna eta izkuntza era-

biltzeko daukan trebetasuna erakusteko erriko itz lau, erreze eta xumeetatik aldendu egiten dalako baino.

Konparaketak mingarriak izaten dira eta batez ere pertsonak eta denporea bitarteko badira. Ala ere, or doa bat: Mikel Zarate zana eta Bernardo Atxaga dana. Azken onen "Obabakoak" eta bestearen "Bilbo irribarrez", "Ipuin antzeko alegi mingotzak" zein beste edozein. Ez naz sartuko zein dan ohea esaten, ez naz ni inor orretarako, baina ziur nago nire lagunak eta bere moduko "erriko gizon" askok, etxeko euskerea bestetik ez dakiena, gustorago eta gogotsuago irakurriko dabezala Mikel Zaratek idatzitakoak. Kontuz! Ez deusat besteari bere meritoa kentzen, euki dauka eta; ez nabil aituek aipatzen daben "kalitate literarioa" neurtzen beste gauza bat baino, errezeago nleretzea ain zuzen.

Beraz norentzat idazten da? Zertarako idazten da? Liburuak saltzeko? Barruko zeozer ataratzeko? Zerbait adierazteko? Kontua kontu, danatarikoa egongo da. Bakoitza daki berea, eta zuk irakurle nirea.

Enrike Itxasalde

OLANTXE IZAN ZAN, EZ KENDU ETA EZ IPIÑI

Bizkai'ko erritxu baten arduradun batzukaz batzarrera egin neban eta erritar guztiai eskutitza, karte, egitea erabagi gendun. Baiña zalantza: Euskeraz ala erderaz?

Eurak esan eusten: –Emen euskeraz ez dau iñork leidunt. eta leiduarren ulertu be ez. Erderaz naikoa da.

Bietara eginda ekarriko dot –esan neutsen– eta gero elejiduko dogu.

Urrengo batzarrean euskeraz leidu neutsen eta gero: –Orain erderaz leiduko dogu.

Euren erantzuna au izan zan: –Ez dau zertan erderaz leidu. Olango enskerea danok ulertzen dogu eta ez da bear erderarik.

Itxasalde'k diñoan poza bera artu neban nik be. Eta orain diñotset Euskaltzaindiari eta bere bidetik doazenai: –Itzi daiguzan alde batera atxeak eta batuak eta erokeriak, eta bultzatu daigun erria euskerrea erabilteko. Ori egiten ez ba'da, ba-dakigu nor-tzuk diran euskerearen iltzailleak.

Olazar'tar Martin'ek